

Stenkrukorna överfulla

Åter något om den rätta bättringen

Ingenting kan vara olyckligare och ohjälpligare, ingenting kan så tjusa och förhärda hjärtat mot sanningen – ingenting är för Herrens Ande svårare att åtkomma och ändra än en falsk andlighet, som är följden av en falsk bättring. Må du hellre vara alldeles ogudaktig och tygellöst rusa fram i alla synder och laster! Detta är ett mindre obotligt ont, än om du är tjust med en självgjord tro eller en självgjord verkhelighet. Så sade Jesus: »O, att du vore kall eller varm!»

O, att på denna tid, då genom Guds stora barmhärtighet så många själar begynna söka sanningen och frälsningens väg, de måtte alla djupt besinna detta, på det att de icke må komma in på falska vägar, utan bliva rätta, d. ä. födda, icke gjorda kristna! Märk: födda, icke gjorda kristna! Annars blir din kristendom, enligt profetens ord, blott »kött och ben och senor, men ingen ande» (Hes. 37: 8), eller enligt Kristi ord, »lampor och ett utgående mot brudgummen, men ingen olja i kärilet» – med andra ord: antingen blott en kristnad filosofi, ett förståndets spekulerande över de kristna trossanningarna, eller ock en självgjord, lagom och bekväm verkhelighet. O, bed Gud, var och en, som ännu kan frukta, bed Gud, för din eviga salighet, att han må öppna dig ögonen, att du må få se!

Vi vilja blott med skriftens uttryckliga ord visa, vad som är det utmärkande i den rätta bättringen – och huru trygg är icke den, som rättar sig blott efter vad Gud själv säger! Men för att också få denna viktiga sanning målad för ögonen och djupare fästad i minnet, vilja vi börja med en bild, som ligger i en biblisk berättelse, vilken otvivelaktigt innehåller på samma gång en av Herrens Ande gjord målning över några andliga förhållanden. Det är nämligen berättelsen om bröllopet i Kana (Joh. 2:1–11).

Kristi bildspråk var sådant, att han ock talade med gärningar, såsom då han tvådde lärjungarnas fötter. Och var och en, som med någon vana vid sin Herres tungomål läser berättelsen om bröllopet i Kana, skådar i de historiska händelserna även en andlig betydelse. Och då Kristi nåderike så ofta, både i gamla och nya testamentet, framställs under bilden av ett bröllop, så förtjänar det visst uppmärksamhet, att Kristus skulle göra början till alla sina underverk vid ett bröllop. Men, som redan är sagt, vilja vi dock med skriftens uttryckliga ord befästa, vad vi blott för åskådligheten först tagit ur bilden.

Det första, som bör märkas om Kristi rikes bröllop, är, att det hålles i Kana i Galileen. Luther säger: »Kana betyder nit, och Kristi bröllop måste begynna uti Nitstad; ty jämte evangelium och tron finnas alltid nitfulla verkhelgon, som intet annat kunna, än kiva mot tron.» Så kan ock Kristus icke göra gästabad i själen och förvandla dess vatten i vin, med mindre lagen först väckt den till nit och arbete med bättring. Därför ligger ock Kana i Galileen. Galilea betyder gräns, gränsort, där man går över från ett land till ett annat.

Det är först då, när själen vill övergå från syndens och otrons mörka land till Guds rike, det är först då, det blir bröllop för henne. – »Och Jesu moder var där», säger texten; och hon hade en värdinnas omsorg om vad som behövdes för bröllopsglädjen, d. ä. Jesu församling, de trognas hop, har omsorg om att många andliga barn måtte födas, komma till Jesus och få liv och salighet i honom. »Och även Jesus vart bjuden och hans lärjungar», d. ä. uti den Nitstad, där man är arbetande och betungad under lagens ok, suckar och ropar den ängsliga själen efter Frälsaren.

Sådant ock mycket mer kan man visst finna i denna berättelse avbilda Kristi rike. Men vi skynda genast över till den punkt, som är den för vårt ämne mest viktiga – den nämligen, huru vattnet varder förvandlat till vin.

Texten säger, att »efter judarnas reningssed voro där stående sex vattenkrukor av sten». Det är dessa stenkrukor, som skola bliva uppfyllda med vin – men först med vatten. Vem märker icke här bildspråket, på samma gång som det är en ren historia? Tänk: stenkrukor! – och hör: »efter judarnas reningssed».

Är det icke frågan om rening, som är just huvudfrågan, då vi vilja komma till Jesus? Men dessa stenkrukor voro »efter judarnas reningssed». Den historiska betydelsen är följande: Gud hade givit judarna många lagar om rening och tvagning; för vissa fall skulle hela kroppen tvås, i andra fall fötterna, och ville de äta, så skulle de två händerna o. s. v. Nu voro dessa stenkrukor för sådant religiöst bruk avskilda, så att man kunde i viss mening kalla dem religiösa stenkrukor, ty dessa reningar voro föreskrivna i Mose lag. Men denna lag var en skuggbild till andliga förhållanden. Märk då här vår historia. Uti stenkrukorna se vi först våra arma stenhjärtan – på en gång hårda och bräckliga, såsom stenkrukor äro. Herren säger om människohjärtat, att det är »trotsigt och försagt» (grt. i Jer. 17:9).

Men huru skall det nu gå till, att dessa stenkrukor bliva uppfyllda med vin, det fröjdande och stärkande? Jo texten säger, att just som krukorna stå där, »efter judarnas reningssed», således utan tvivel med något vatten uti, så kommer Herren och låter uppfylla dem med vatten ända till bräddarna. Detta är begynnelsen till det nådefulla underverket. Här talas då icke om fullkomligt tomma stenkrukor eller sådana, som användas för lekamliga behov, till världsligt bruk, d. ä. om tomma hjärtan, som leva uti idel fåfänglighet, såsom hela världen lever, utan om sådana, som äro »satta efter judarnas reningssed». Judarnas rening var väl en utvärtes, men dock en religiös rening.

Dessa stenkrukor avbilda därför ganska väl de hjärtan, som äro väckta till nit om fromhet och goda gärningar, eller såsom de i sin dårskap kalla det, helgelse, då de likväl aldrig blivit av lagen dödade och endast i Kristus levande gjorda, utan blott fästa handgjorda frukter på det döda trädet. O, att det bleve dig givet, du, som detta läser, att rätt besinna, huru du har det, om du tilläventyrs är en bland dessa, som antingen genom någon väckelse eller genom uppfostran eller kristna vänners åtgöranden inkommit på en gudaktighetsväg, där man nu har allt vad till kristendomen hör, utom den trånga porten, utom födelsen av Gud!

Man lever dock nu annorlunda än världen: den, som svurit, svär aldrig mer; den, som var oredlig i handel och arbete, är nu den samvetsgrannaste; den, som levde fritt i köttliga lustar, är nu en strängt ärbar människa; den, som aldrig frågade efter Gud och hans ord, läser nu dagligen sin bibel, beder dagligen sin morgon- och aftonbön och kan även nitälska om andras omvändelse. Vem skulle icke nu anse sig vara en omvänd och lycklig människa? Se här de stenkrukor, som äro satta efter judarnas reningssed, men ännu aldrig varit överfulla med vatten och därför icke heller fått det förvandlat till vin.

Dessa krukor hava tillfälligtvis mer eller mindre vatten uti sig. »Vattnet i krukorna», säger Luther, »är lagens förstånd och innehåll», lagens krav i samvetet och därmed åtföljande förkrosselse, blödighet och syndanöd. Somliga av nyss beskrivna själar äro nog väckta för att icke få ro med sina gärningar, men jämkä och pruta dock på Guds fordringar och trösta sig med de kristnas svagheter och med hoppet om en tillväxande kraft och förbättring – trösta sig med dylikt så pass, att de icke behöva helt misströsta om sin bättring; dock gör deras ljus i lagen, att de icke heller kunna få ro, utan förbliva städse arbetande och betungade; synden är dem övermäktig.

Guds bud äro dem svåra, och samvetet är mörkt och olyckligt; det är då något vatten uti krukorna. Men de som äro nog skrymtare för att blott se på utvärtes gärningar, sådana de kunna komma ut med, de äro starka och nöjda och hågade till det goda, som de göra – ty de finna däri så mycken tröst och uppmuntran – där är intet vatten i krukorna; därför ljuda de ock ganska väl, såsom tomma kärl alltid göra, d. ä. de kunna mycket tala om helgelse och helgelsens nödvändighet och tvivla aldrig ett ögonblick, att ju denna deras verklighet är helgelse.

Dessa, som med sådan tillförsikt och lust göra det goda, emedan de äro så nöjda med sitt görande, dessa äro mer fjärran från Guds rike, än de fräckaste skökor och publikaner. Skola krukorna uppfyllas med vin, så måste där först vara vatten.

Men nu, huru skall dock vattnet varda vin? Detta är den viktiga frågan. Texten säger, att Jesus befälde, att krukorna skulle uppfyllas med vatten – han lät det icke vara nog med, att där var något vatten, utan på hans befallning fyllde de krukorna ända till brädden med vatten, så att det var färdigt att vid minsta vidröring genast rinna över.

Se nu här bättringens hemlighet! Här är den punkt, som vi i synnerhet velat påpeka. Så länge där är så måttligt med vatten i krukorna, att de ännu kunna rymma det, så blir det aldrig förvandlat till vin, utan förbliver blott ett smaklöst och kylande vatten. Så länge du ännu kan bära det, nämligen vattnet av lagens krav och syndens elände – så länge du ännu kan hoppas på din framtida förbättring, ännu kan göra nya löften och föresatser och nya företag av bön, kamp och strid m.m., så länge du ännu kan tänka på egna åtgöranden för din frälsning och icke blivit helt förtappad, icke helt förtvivlar på allt eget görande – så länge förblir ock ditt hjärta lagbundet, ängsligt och trälaktigt, du får aldrig smaka det rätta fröjdevinet av den alldeles fria och överflödande nåden i Kristus, som gör själen varm och glad och fri och stark och brinnande i Anden. Nej, det blir blott suckan och trældom.

Vi tala således nu icke om de självfromma, som hava all tröst och uppmuntran av sin bättring, utan om de eländiga, hos vilka lagen gått något djupare. Den har dock icke gått nog djupt, så länge du ännu kan se efter något eget görande. Men då det går så långt med lagens krav i din själ, att du alldeles misströstar på alla försök, att du stannar i ditt arbete och säger: nej, nu är det slut med mig – nu är allt förlorat, vad helst jag företager; jag förmår inte annat än synda; jag kan icke ens bedja en allvarlig och varm bön; mitt hjärta är alldeles urbota ont, det förgiftar allt vad jag vidrör.

Vill jag älska Gud, då först får jag känna en iskall liknöjdhet för honom och brinnande kärlek till avgudarna; då jag borde frukta Gud och för hans skull rädas för synden, mer än för döden, då finner jag, att jag håller Gud för ett intet i alla mina tankar och mycket lättsinnigt syndar; vill jag bedja, då begår jag de svåraste synderna, nämligen att jag mitt inför Guds heliga ansikte har en hop förströdda tankar och sålunda vänder ryggen åt Gud. Och vart skall jag då fly, när min bön blir min värsta synd? o. s. v.

Se, när du råkar i denna rådlöshet, och synden så ömkligt överflödar genom budordet, när krukan är överfull av vatten, då först är den stunden kommen, att Herren kan förvandla vattnet i vin; ty om nu ditt eget verkande upphör, så är Herrens stund kommen. Det behövs då intet mer, än att Kristus varder förklarad för din själ, såsom lagens ände till rättfärdighet för var och en, som tror, det behövs intet mer, än att dina ögon öppnas – och allt, som nyss var så ängsligt och förskräckligt, är på stunden saligt, ljuvligt och härligt.

Nu finner du i själva lagens stränghet din största tröst, emedan just lagens höga fordringar förvissa dig, att det är alldeles förbi med allt eget åtgörande – och att allt måste vara idel nåd, idel nåd, alldeles bara nåd. Och nu finner du, att allt ditt ömkliga elände var nödigt, för att Kristus skulle få bli ensam din frälsare, få bli en hel frälsare. Och nu fröjdas din själ i det fria elementet av Guds stora, oförskyllda nåd och utesägliga kärlek, så att du nu har inga ord för densamma, utan kan blott prisa och tacka, prisa och älska den kärleksrike Guden, som ställt vår frälsning på en sådan grund; och nu älskar du innerligen och av allt hjärta den så nådige Gudens vilja och välbehag, så att du ingenting högre önskar dig, än att kunna få göra honom något till viljes; nu äro hans bud icke svåra, utan »sötare än honung, ja, än renaste honung».

Och så har nu Gud för första gången fått av dig, vad det första budet så länge krävde, men vilket var just det, som du allra minst kunde giva honom, nämligen hjärtats kärlek. Nu älskar du – och se, denna kärlek

var det första villkoret för alla de andra budens uppfyllelse, så att du nu kan förstå, att det icke ens finnes den ringaste början till helgelse uti all verkhelighet, emedan den rätta begynnelsen och grunden saknas. Men märk nu, vad som har skett! Herrens bud och rätter, de samma, som förut voro dig en tryckande börda, de hava nu blivit dig tröstande, kära och behagliga: tröstande, emedan de på en gång förvissa dig, att allt, vad i dig är, är förtappat, att allt måste vara idel nåd; men kära och behagliga, emedan de säga dig, huru du skall få göra din kärleksrike Gud något till viljes, vilket nu blivit din högsta lust, emedan han skänkt dig en så stor nåd, att du icke mer skall dömas efter lagen. Således är det just detsamma, som förut tryckte dig, vilket nu fröjdar och styrker dig. Är icke då vattnet förvandlat till vin?

Hör nu skriftens uttryckliga ord, som skola bekräfta, att detta är den rätta bättringens väg, detta den egentliga meningen med alla lagens krav. Så säger aposteln i Rom. 3:19: »Men vi veta, att allt vad lagen säger, det talar han till dem, som hava lagen, på det att var mun må tillstoppas och all världen varda brottslig för Gud.» Hör då ännu en gång: lagens ändamål var icke, att man skulle varda from och rättfärdig, utan tvärt om brottslig. Så står det här.

Uti kap. 5, v. 20 säger aposteln: »Men lagen kom också in, på det att överträdelsen skulle överflöda; men varest synden överflödade, där överflödade då nåden ännu mer.» Märk lagens ändamål: »att synden skulle överflöda» – icke övervinnas, utan »överflöda».

Och i kap. 7:7–13 visar aposteln, att det icke blott är syndakänsla och syndasorg, utan ock själva synden och begärelsen, som uppväckes genom budordet; att naturen är så förgiftat ond, att blott den märker, vad Gud förbjuder, så får den mer begärelse till detsamma; att förbudet och motståndet reta till mer synd – och därför gav Gud oss lagen, att en sådan ondska icke skulle få ligga dold, utan att Adams barn skulle få kännbart erfara, huru onda de äro.

Uti v. 13 säger han därför åter, att lagens ändamål är, att synden skulle varda övermåttan syndig genom budordet. »Synden, säger han, har blivit mig till död, på det att hon skulle visa sig vara synd, d. ä. på det man måtte se, huru riktigt förgiftig och ond hon är – därigenom att hon medelst det, som var gott, nämligen den goda heliga lagen, verkade min död; på det att synden skulle bliva övermåttan syndig genom budordet.»

Märk! – på det, på det – själva ändamålet var just det, att synden skulle bliva »övermåttan syndig». Varigenom? – »genom budordet», som var »heligt, rättfärdigt och gott». Om jag genom något ont bleve retad till det onda, så vore det mindre att undra på, och min ondska skulle icke synas så övermåttan ond; men tänk, när det, som är heligt och gott, retar och uppväcker min ondska, då måste jag vara övermåttan ond, då ser jag synden »övermåttan syndig».

Ordet »övermåttan» betyder här just detsamma, som vi betecknat med krukorna överfulla, nämligen: det går över alla mått och gränser, synden är alldeles förskräckligt mäktig, man har ingen hand med henne, då hon blir endast värre genom budordet, genom förmaning och bestraffning och genom striden emot henne. När det heliga motståndet blott förökar hennes våldsamhet, när dammen kommer floden att flöda över alla bräddar, då märker jag äntligen, att »synden är övermåttan syndig genom budordet» – då heter det: »synden överflödar, krukorna äro fulla ända till brädden».

Så förskräckligt hårda medel fordrades, för att den hårdnackade självrättfärdigheten skulle kväsas, och Kristus bliva ensam frälsare. Så hårda medel fordras, innan vi rätt giva akt på det ordet: »Kristus är lagens ände.»

Sådant står nu här i apostelns uttryckliga ord, och sådant skåda vi uti alla exempel på Kristi beteende mot de självrättfärdiga och sedan mot eländiga syndare och synderskor – då de första bliva de sista och de sista de första. Kan man då förstå, vad det är för en anda i den andligheten, som ändå dristar sig att strida mot denna skriftens huvudlära – ändå dristar sig att hoppas frälsning, fastän de aldrig erfart denna lagens verkan, utan ännu alltid hållit sig så på ytan, att de aldrig råkat ned i misströstan på sin

bättring och såsom alldeles förtappade blivit av en annan frälsta. Ja, du som aldrig erfarit detta, aldrig blivit död och övermåttan syndig genom budordet, utan alltid haft framgång, mod och kraft i din bättring och börjat så småningom tro nåden, i mån av din egen förbättring – märk, du har trott på Kristus, icke därför att du var förtappad, utan därför att du blev så förbättrad, att du tyckte, att det nu kunde vara din tid att tillägna dig Kristi förtjänst – kan du icke förstå, att detta är en helt annan tro, än utblottade och förtappade syndares flyende till Kristus? Hoppas du ändå, att få kvarbliva i bröllopet, då han kommer, som såg en man utan bröllopskläder? Matt. 22:11–13.

Den falska bättringen och de falskt andliga äro av tvenne färger, nämligen först de självfromma, som tyckas vara mer lagiska, men umgås så falskt med Guds lag, att de blott se på gärningar, som de komma ut med, och avpruta vad som är dem för strängt, icke låtsas märka buden om den invärtes människan, utan förlåta sig själva all invärtes synd och sålunda avbryta lagens udd, så att de aldrig bliva rätt dödade. Dessa kunna mycket tala om gärningar och helgelse, men med en sådan andens falskhet, att de antingen se blott på andra, eller ock se blott på ytan och på någon viss helig övning, varigenom de alldeles förgäta allt det övriga, som de borde göra, och kunna icke få ögonen på den invärtes ondskan, som skulle göra dem till rätt fattiga syndare.

Detta var det första slaget av falskt andliga. Det andra åter är våra lätta, ytligt evangeliska medföljare, om vilka Kristus sade: »De mottaga ordet med glädje, men hava inga rötter uti sig» – stengrunden, hälleberget är icke krossat, där har ingen plog gått fram; de falla hastigt till och göra sig själva en tro, men en tro, som icke angriper deras gamla människa, utan lämnar dem alldeles fria i deras vackrare skötesynder. Dessa vilja icke mycket höra om gärningar och helgelse, hava ingen villig ande, bekymras icke över sina brister och tänka icke på förbättring.

Ett sådant tecken kan varje människa förstå sig på; ty förbättring, goda gärningar, helgelse, det är saker, om vilkas nödvändighet alla människor äro ense, ty lagen är skriven i varje människas bröst, även hedningens, såsom Paulus visar i Rom. 2:14–15. Däremot är den förra, eller verkhelgonens väg, så förtjusande, att de mest upplysta kristna kunna förvillas, så att de icke märka den falskhetens tecken; ty vilken människa skulle kunna misstänka ett så änglaskönt väsende, där man icke blott nitälskar om Guds ord och rätter, utan till och med gör sina goda gärningar med lust, emedan man är så nöjd med sitt görande, att man har därav sin förnöjelse och tröst?

Det är ju endast denna självbelåtenhet, som bevisar, att icke den rätta bättringen, den grannsynte helige Ande bor därinne, emedan *han* omöjligt kan låta människan bliva nöjd med sin fromhet. Men när man nu icke ger akt på detta förhållande, utan endast ser på det vackra yttre väsendet, vem skulle icke då förvillas? Det är om detta sköna väsende av Guds ords bruk, människokärlek, nit om nyttiga anstalter och alla yttre goda gärningar, som Luther så starkt utbrister: »Detta är fru Kosbi, den fursten Zurs fagra dotter av Midjan, som så förtjuste Israel, att tjugufyratusen man för hennes skull blevo dräpta! Detta är skökan under ärekransen och den blomsterklädda landsvägen till helvetet.»

Ty vilken skulle hava en så »inskränkt och dyster blick», att han skulle sätta i fråga, om allt detta sköna och heliga väsendet verkligt utgår av utfattiga syndares tro på Kristus, eller misstänka, att tron där har sin näring och liv uti själva det heliga levernet?

Nej! att på allvar fråga sig detta, därtill fordras en djup blick in uti Kristi underliga domar, såsom då han säger, att till och med sådana, som »profeterat uti hans namn och i hans namn utdrivit onda andar och i hans namn gjort många kraftiga gärningar», skola få den domen: »Jag kände eder aldrig!» eller denna: »Min vän, huru kom du härin, då du icke har bröllopskläder? Binden hans händer och fötter (d. ä. gärningar och vandring, som varit hans ögonmål och tröst) och kasten honom i mörkret utanför.»

Men nu, så olika färgerna äro på de två slagen av falsk andlighet, som vi här anmärkt, så är dock den egentliga grunden till dem båda en och densamma, nämligen att Herrens heliga krav icke fått drabba den invärtes människan, att de icke se Herrens helighet, att Guds ansikte och Guds räddhåga icke äro för deras ögon, utan de »hålla Gud för intet» uti sitt hjärta och kunna därför bedriva skrymtarnas skalkaktighet med hans ord, nämligen att de taga därur vad dem behagar, och kunna helt förglömma och förbigå det övriga.

Den ena klassen omfattar ordet om våra gärningar, men aktar icke ordet om hjärtat – man blir därigenom ett självförförat verkhelgon. Den andra klassen undviker mödan med gärningarna, anammar med glädje ordet om oförskyllad nåd, men hälleberget förblir obrutet, och tron blir blott en vitmening av en grav, som är full med de dödas ben och all orenlighet.

Den ena vitmenar sin grav med lagen och egna gärningar, den andra vitmenar den med evangelium och Kristi förtjänst, och i båda fallen är det lika falskt; ty skall tron bliva sann och saliggörande, så måste den fördolda styggelsen i hjärtat uppgrävas och hälleberget sönderslås. Vi neka alldeles icke, att ett nådens verk i själen kan börjas med ljuvliga dragningar av evangelium, utan att man vet med sig någon synnerlig förkrosselse av lagen; men kommer Guds Ande i hjärtat, så måste dock nu en förkrosselse begynna och den invärtes orenligheten uppdagas, vilket alltid medför bekymmer, ja, en »fattig och bedrövad ande».

Allt Guds ord vittnar härom och en sann tro på Kristus kan aldrig tänkas, utan att människan är eländig över sig själv. Kristus är en frälsare; en frälsare förutsätter nöd. De helbrädda behöva icke läkare, utan de kränka. De största helgon äro fattiga syndare, som hava största svårighet att kunna tro nåden med allt det ljus och all den övning, de hava i evangelium. Har jag i sanning sällskap med honom, som är det eviga ljuset, så måste det gå mig såsom Sulamit; hon blev svart inför brudgummens ansikte.

Men vi återvända till frågan om grundorsaken till det obrutna hjärtat hos dem, som så väl lyckas i sin bättring och sin andlighet, att de icke bliva uppfyllda med sorgvatten. Huvudgrunden till deras självbelåtenhet är egentligen skrymteri. Så säger Kristus i Luk. 12:1, att fariséernas surdeg är skrymteri. Detta skrymteri bestod däruti, att de voro strängt uppmärksamma på gärningar, på levernet, så att Paulus betygar, att han såsom farisé var, »efter den rättfärdighet, som är i lagen, ostrafflig» (Fil. 3: 6); men på samma gång frågade de alls icke efter, huru de hade det invärtes i hjärtat – detta är skrymteri inför Gud.

De »gjorde bågaren och fatet rena utantill, men läto det inre vara fullt av orenlighet»; de »gåvo tionde av mynta och dill och kummin, men läto fara det, som var viktigare i lagen, nämligen domen och barmhärtigheten och tron». Så sker det ock i våra dagar, då man sätter höjden och provet på bättring däruti, att en människa allvarligt ångrar och överger sina synder, men menar därmed utvärtes synder, laster och odygder, oredlighet, otukt, elakhet, kiv, tråtor, dryckenskap, men aktar den invärtes synden för ett intet. Ett sådant helighetsnit hade ock fariséerna, ja, så strängt, att de ock gjorde själva Herren Kristus till syndare.

Då han av stor ömhet för människor även på sabbaten botade sjuka eller tillstodde sina hungrande lärjungar att plocka ax, så straffades han för brott mot tredje budet. Då han, utmattad av kärleksarbete, styrkte sig med en dryck ädelt vin, fick han heta »en vindrinkare». O, de stora helgonen! Härav se vi, att det helighetsnitet icke bevisar mycket. Och vi tala likväl icke blott om det grövsta tecknet på fariséerna, att man bekymrar sig endast om andras synder och andras bättring, under det att man för egen del lever ganska ledig för den mödan – såsom Jesus sade, att de själva icke med ett finger rörde vid de bördor, som de lade på andra – utan vi tala om ett vida bättre nit, nämligen att man vill för egen del avlägga alla syndiga ord och gärningar. O, vilken stor sak du då gör! Vilken uselhet!

Kunna icke alla kristna betyga, att detta var blott det första och lägsta trappsteget i bättringen, nämligen att vi började avlägga dessa yttre synder? Det är vad man kan börja med, då man ännu är mer än till hälften sovande. Ja, det är vad alla skrymtare och verkhelgon kunna sysselsätta sig med. O nej, något mer fordras till den rätta bättringen! Något djupare måste den gå! Det ena skall du göra, och det andra icke låta. Avlägga alla syndiga ord och gärningar skall du visst, men icke är detta ännu värt att kallas bättring. Något mer fordrar Herren.

Han fordrar på det allvarligaste, att du också skall avlägga alla syndiga tankar och sinnesrörelser, syndiga lustar och begärelser, ja, de hemligaste avsikter, vilka Herrens heliga blick skådar och finner orena. Glöm aldrig, att Herrens ögon skåda hjärtat. Såsom kroppsliga ögon skåda kroppar, så skåda Andens ögon andar. Du har ett vittne i ditt inre, att Gud skådar dina hemligaste tankar, avsikter och sinnesrörelser. Huru vågar du då inför Guds heliga ögon bedriva ett sådant skrymteri, att du med omsorg vaktar dig för utvärtens försyndelser, men aktar för ett intet, att du hyser synder i hjärtat – aktar för ett intet alla dina synder mot Guds första och största bud, vilka synder ju måste för Gud vara de svåraste, såsom t.ex. att du i all tysthet dyrkar avgudar, har mer lust och förnöjelse i något, som icke är Gud, än du har i honom; att du icke av allt hjärta älskar och fruktar Herren, och är kanske därom helt obekymrad; att du är nöjd, då du icke utfarit i vreda ord, när du likväl hyser hat eller avund till din nästa; är nöjd, då du icke gjort hor i gärning, när du likväl giver full frihet åt hjärtats orena lustar och fantasier. Är nöjd, då du icke stjälar din nästas penningar, när du likväl berövar honom vad som är vida dyrbarare, hans goda namn och rykte o. s. v.? Se detta är fariséernas helighet.

Fruktar du icke för den store Gudens heliga vrede, när han skall skåda ett sådant skrymteri hos dig? Huru vågar du komma inför hans ögon och bedja något, då du vet med dig sådant? Du skall ock en gång dö och komma inför hans dom; behöver du icke i tiden vara uppriktig inför honom? Glöm aldrig, att Herrens ögon beständigt skåda dina tankar och ditt hjärta.

Men här hjälpa inga föreställningar och ingen besinning, om icke Herrens Ande själv väcker din sovande själ, om icke Herren själv uppenbarar sig för dig och gör dig vaken och uppriktig. Den rätta bättringen är ett Herrens verk. Men om Herrens helighet tränger in i ditt hjärta, så att du ser Guds ögon över dig, att du känner, huru han beständigt skådar ditt hela väsende, då skall du sannerligen aldrig finna ro i dig själv, aldrig bliva nöjd med din bättring och helgelse, nej, då blir du snart en alldeles förtappad syndare; vart du än vänder dig, stöter du blott på synd och orenlighet, kallsinnighet mot Gud, avgudadyrkan, hårdhet, skrymteri, lättsinne, vanmakt – ja, nu kan du väl få erfara, att du icke ens förmår undfly synden i ord och gärningar, utan även utvärtens förgår dig. Så blir synden genom budordet, »överbåttan syndig» – »och jag vart död», säger aposteln – och nu är det en stor Guds nåd, om du icke alldeles förtvivlar.

Med allt vad du vet och hör av evangelium, blir det nu den svåraste konst att kunna tro Guds nåd. Och såsom förut är sagt, nu äro krukorna fulla med vatten. Men när du är alldeles rådlös och icke kan själv göra någonting, utan är färdig att giva allt förlorat, då är den stunden kommen, när Herren kan förvandla allt detta vatten till vin. Får Kristus nu bliva din Frälsare, då blir han det ensam, och då är visst din tro av rätta slaget. De, som på allvar tycka sig vara de värsta syndare, ja, så obekväma för Guds rike, att de med all sin synd icke ens kunna rätt känna och ångra den, och således aldrig kunna finna tröst i sin bättring, de äro just därför sannerligen på den rätta bättringens väg.

Luther säger: »Att nu vattnet förvandlas i vin, sker därmed, att lagens mening varder oss behaglig. Innan evangelium kommer, förstår man alltid lagen så, som krävde den blott våra gärningar, och som skulle vi kunna med dessa göra den fyllest. Därav bliva vi antingen förmättna och förstockade skrymtare, hårdare än någon stenkruka, eller ock ängsliga och oroliga samveten. Ty där är och förblir alltid vatten i krukans, d. ä. blödighet och fruktan för Guds dom och sådant är ett vatten, det man icke dricker och varder vederkvickt av, utan därmed sker blott en utvärtens tvagning, därigenom man dock aldrig bliver rätteligen

ren invärtes. Men evangelium förklarar oss lagen, såsom den där fordrar något mer, än vi förmå – såsom den där vill hava en annan man till sin fullbordare, än vi äro – d. ä. den fordrar Kristus och driver till honom, att vi skola låta honom vara vår hela laguppfyllelse, ja, lagens ände till vår rättfärdighet; och då vi genom sådan stor nåd och salig tröst blivit rätt lyckliga, frigjorda från lagen och förtroliga med vår Gud, då bliva vi ock genom samma Guds nåd andra människor, med Kristus förenade och likasinnade, och begynna nu av hjärtans lust och kärlek göra de rätta goda gärningarna.

Luther säger åter: »Alltså är det lagens rätta förstånd och mening att föra oss till erkänsla av vår oförmögenhet» och driva oss ifrån oss själva och till en annan, nämligen till Kristus, som är lagens ände, att vi i honom skola söka nåd och hjälp.

När lagen blir oss rätt förklarad, märka vi, »att allt vårt väsende intet annat är än idel synd, och att vi aldrig genom lagen kunna varda synden kvitt. När nu de välmenande hjärtan, som redan äro fulla med fruktan och samvetsoro, förnimma detta, så förfäras de ännu mer, så att sorgvattnet står över alla bräddar. Då förstår man lagen efter dess högsta förstånd och finner däri intet annat, än förtvivlan». – »Då kommer det hugneliga evangelium och förvandlar detta vatten i vin. Ty när hjärtat hör, att Kristus har uppfyllt lagen för oss och tagit uppå sig alla våra synder, då frågar det icke vidare efter, att lagen fordrar av oss sådant, som är oss omöjligt. Nej, det anser då med största nöje och välbehag, att lagen är så hög och helig i sina fordringar; det älskar och prisar lagen just därför, att den är sådan. Varför så? Jo, därför att ett sådant hjärta nu har uti sin Kristus allt vad lagen fordrade, och det skulle vara dess högsta sorg, om lagen fordrade något mindre.»

Ju mer lagen fordrar, ju omöjligare det är för mig att fullgöra den, desto tryggare blir jag, att den saken tillhör en annan man; desto mer fri och ledig blir jag från min gamla falska ävlan att tilltro mig själv kunna fullgöra den. Så sannas Pauli ord: Jag har genom lagen dött bort ifrån lagen. Nu är jag fri, såsom kvinnan ifrån mannens lag, sedan denne blivit död – fri från lagens livsvillkor, lagens domar och förmyndarskap. Jag lever nu hos en annan man, nämligen hos honom, som är uppstånden från de döda (Rom. 7:1-6). Och se, lagen som förut var mig så hård och svår, den är mig nu så kär, ljuvlig och lätt; ty den lever nu uti hjärtat genom den helige Ande.

Just därför att jag är fri från lagens dom, just därför att Kristus gjort mig denna utsägliga tjänst, att lagen aldrig mer skall döma mig, just därför älskar jag nu Guds lag av hjärtat och önskar mig ingen högre nåd, än att kunna vara min gode, trogne Gud till behag. Nu är i krukans icke vatten, utan vin, det rätta fröjdevinet, som gör hjärtat glatt och lustigt. Och vad nu ett sådant hjärta gör, med sådan lust och håg, med sådan kärlekens bevekelse, *det*, ja *det* allena är helgelse och de rätta goda gärningarna. Gud give oss alla, att vi icke blott förstå, utan ock i levande erfarenhet äga detta! Amen!

– C-O Rosenius

(Femtonde årgången, år 1856)

© Pietisten 2022

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

www.pietisten.com